Juha Hakkarainen
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Eduskunta
Maatalousjaosto

28.9.2016

HE 134/2016 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2017

Biotalous ja puhtaat ratkaisut on yksi hallituksen strategisista painopisteistä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan rahoitus kasvaa 1,2 miljoonalla eurolla, mikä johtuu nimenomaan kärkihankerahoituksesta.

MTK:n näkemyksen mukaan on ensiarvoisen tärkeää, että kärkihankerahoitus suunnataan uuden tekemiseen, eikä sillä paikata hallinnonalan aiempia leikkauksia.

Metsäpolitiikan tavoitteeksi on asetettu kilpailukykyisen toimintaympäristön luominen metsiin perustuvalle liiketoiminnalle sekä metsien aktiivinen, monipuolinen ja lisääntyvä käyttö. Hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettiin puun käytön lisääminen 15 milj. kuutiometrillä vuodessa sekä metsätilakoon kasvattaminen, yrittäjämäinen metsätalous ja metsien hyvä hoito. Tehokkailla ja oikein kohdennetuilla kannusteilla voidaan lisätä metsänomistajien metsätaloudellista aktiivisuutta ja näin turvata biotalouden pohjana olevaa puuntuotannon ja muiden ekosysteemipalveluiden kestävyyttä.

Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen

Puuntuotannon kestävyyteen esitetään 56,23 milj. euron määrärahaa. Myöntämisvaltuutta voidaan käyttää enintään 59 milj. euroa.

Uudistettu kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (kemera) astui voimaan 1.6.2015. Lakiuudistuksessa tukimuotoja karsittiin ja tukitasoja leikattiin aiempaan verrattuna ja tuet kohdennettiin tuki vaikuttavimpiin työlajeihin. Hallitusohjelmassa metsätalouden tukiin kohdennettiin 15 milj. euron leikkaus, minkä johdosta tukijärjestelmään tehtiin lisämuutoksia, jotka astuivat voimaan 18.4.2016. Lisäleikkaukset kohdistuvat niin rahoitettavien toimenpiteiden määrään, tukitasoihin kuin tukiehtoihinkin.

Perättäiset muutokset tukijärjestelmään ovat aiheuttaneet metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden keskuudessa epävarmuutta ja varautumista lisäsopeutumistoimiin. Jo tukijärjestelmän siirtymävaiheessa vuonna 2015 metsäkeskukseen jätettiin paljon normaalia vuotta enemmän tukihakemuksia. Alkuvuoden 2016 aikana metsänhoitotöitä koskevat ennakkohakemukset ylittivät selkeästi ko. töihin käytettävissä olevan myöntämisvaltuuden,

mistä syystä taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja terveyslannoitusta koskevien hankkeiden vastaanottaminen keskeytettiin 7.5.2016 alkaen.

MTK haluaa korostaa sitä, että Kemera -järjestelmän ongelmat johtuvat tukijärjestelmän muutosten aiheuttamista tukihakemusten kasautumisesta ja sähköisen asioinnin toimimattomuudesta sekä järjestelmän hallinnon jäykkyydestä. Näihin voidaan parhaiten vaikuttaa muuttamalla myöntämisvaltuuksiin liittyviä säännöksiä ja purkamalla päätöksentekoon liittyvää turhaa byrokratiaa, ei tukimuotojen viilaamisella.

Metsävaratiedon avoimuus

Hallitus on päättänyt vastauksestaan komission lausuntoon Suomen metsäkeskuksen metsävaratietojen avoimuudesta. Päätöksen mukaan metsäkeskuksen hallussa olevat hilamuotoiset metsävaratiedot ja metsälain mukaiset erityisen tärkeiden elinympäristöjen tiedot olisivat jatkossa avoimesti verkossa kaikkien saatavilla. Kuviomuotoiset metsävaratiedot luovutettaisiin pyynnöstä, ellei maanomistaja ole sitä kieltänyt. Kielto tarkoittaisi, että kuviomuotoiset tiedot eivät olisin myöskään metsäomistajan itsensä saatavilla metsäkeskuksen järjestelmästä. Metsäkeskus ei luovuttaisi metsänomistajien nimi- tai yhteystietoja eikä tilanrajoja tai kiinteistötunnuksia.

MTK pitää saavutettua ratkaisua hyvänä. Se täyttää ympäristötietodirektiivin vaatimuksen, hilatiedon avoimuus mahdollistaa sektorin digitalisaation ja metsäomistajalla on mahdollisuus päättää omista kuviokohtaisista tiedoista. MTK:n teettämän kyselytutkimuksen mukaan liki 90 % metsäomistajista on sitä mieltä, että kuviotietojen julkisuus edellyttää metsänomistajan suostumusta.

Ratkaisu edellyttää myös hallituksen kärkihankkeen uudelleen linjaamisen. Entistä enemmän painoa tulee laittaa hilatiedon oikeellisuuteen ja käytettävyyteen. Myös Luonnonvarakeskuksen ja metsäkeskuksen on tiivistettävä yhteistyötään metsävaratiedon hankinnassa.

Metsäluonnon hoidon edistäminen

Puunkäytön lisääntyessä myös metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen on entistä tärkeämpää. Valitettavasti hallituksen kehyspäätöksessä metsäluonnonhoitoon kohdennettua rahoitusta kuitenkin leikattiin. Metsäluonnon hoitoon esitetään käytettäväksi 3,027 milj. euroa, josta 2 milj. ympäristötukeen ja 1 milj. luonnonhoitohankkeisiin. METSO-ohjelman mukaan metsätalouden ympäristötuella ja luonnonhoitohankkeilla on tavoitteena turvata monimuotoisuutta 82 000 hehtaaria vuoteen 2025 mennessä.

Rahoituksen nykytaso ei riitä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Metsänomistajat ovat ottaneet METSO-ohjelman hyvin vastaan ja monimuotoisuudelle arvokkaita kohteita on tarjottu runsaasti suojeluun. Tällä hetkellä ei kuitenkaan ole mahdollista edes uusia kaikkien aiemmin solmittuja määräaikaisia rauhoitussopimuksia. Riskinä on, että metsänomistajien positiivinen suhtautuminen ja kiinnostus metsien suojeluun ja luonnonhoitoon menetetään.

Metsälahjavähennys

Hallitusohjelmassa sovittiin metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistämisestä. MTK:n näkemyksen mukaan nyt esitetty metsälahjavähennys palvelee tätä tarkoitusta, joskin sen ehdot budjettiriihessä sovitussa muodossa ovat edelleen liian rajoittavat. Metsälahjavähennyksen kiinnostavuus uhkaa jäädä vähäiseksi ja vaikuttavuus liian pieneksi metsäpoliittisten tavoitteiden edistämiseksi, koska huojennuksen piiriin pääsee vain 28 % suomalaisista metsätiloista. Lisäksi MTK:n näkemyksen mukaan esitetty malli on turhan monimutkainen sekä verovelvollisten että verohallinnon näkökulmasta. Samaan

lopputulokseen olisi päästy suoralla lahjaveron vähennysmallilla ilman, että vähennys on sidottu monimutkaisella laskukaavalla arvostuslain mukaisiin metsämaan arvoihin.

Budjettiriihessä sovituilla ehdoilla vaikutus valtion talouteen on MTK:n arvion mukaan pitkällä aikavälillä noin 13 milj. €. Järjestelmän käyttöönoton alkuvuosina, ensimmäisenä viitenä vuotena, vaikutus on valtiontalouteen selvästi positiivinen. Arvio on tehty ilman positiivisia dynaamisia vaikutuksia.

Budjetissa toimenpiteeseen on varattu 13 miljoonaa euroa. MTK pitää tärkeänä, että toimenpiteeseen käytetään hallitusohjelmassa sovittu 20 miljoonaa euroa. Metsälahjavähennyksen vaikuttavuuden parantamiseksi ehtoja tulisi lieventää sekä tuottoarvorajan, kertoimen, että hehtaarirajan osalta. Tehty 20 miljoonan euron varaus mahdollistaisi myös metsävähennyksen korottamisen, jolla olisi myös tärkeä metsätalouden rakennekehitystä edistävä vaikutus.

Yrittäjävähennys

MTK pitää hyvänä hallituksen ratkaisua ottaa käyttöön yrittäjävähennys. On tärkeää, että se ulotetaan koskemaan yhdenmukaisesti kaikkea yritystoimintaa sekä maa- ja metsätaloutta.

Esitysluonnoksen mukainen rajoitus metsätalouden harjoittajan oikeuteen tehdä luonnolliset vähennykset on perusteeton ja poikkeaa verojärjestelmästämme. Metsätalouden harjoittajalla tulee kaikissa tilanteissa olla täysimääräinen oikeus vähennysten tekemiseen kuten muillakin yrittäjillä. Esitetty vähennysrajoitus ei ole myöskään hallitusohjelman mukainen. Yhteismetsät on sisällytettävä vähennyksen piiriin.

Juha Hakkarainen
Metsäjohtaja
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry